

Tomáš Holub

Etická diskuse o adekvátní reakci na 11. září 2001

Oponentský posudek rigorózní práce předložené na UK KTF 12.4.2007

Práce není příliš velkého rozsahu, včetně 4 stran seznamu literatury má celkem 71 stran. O to hutnější je však její obsah, každé slovo v ní má své místo a žádné není zbytečné.

Cílem, který si autor práce vytýčil, je prozkoumat etickou diskusi na poli mírové etiky po 11. září 2001 a navrhnout upřesnění kritérií zodpovědného rozhodování o etické přípustnosti použití vojenské síly. Konstatuje, že „současná situace v řešení otázek etiky válečného konfliktu a jedním z palčivých míst v nauce katolické církve“ (str. 5).

V první kapitole nastiňuje historický vývoj učení o spravedlivé válce od dob biblických až po současnost, ve druhé kapitole předkládá současnou diskusi o této problematice. Ve třetí a čtvrté kapitole, které jsou těžištěm celé práce, pak podává přehled o reakci jednotlivých politických činitelů na teroristický útok 11. září 2001 a návrhy kritérií pro řešení nových otázek. Autor nenavrhuje nějaké své vlastní řešení konfliktu s terorismem, avšak z etického hlediska zkoumá kritéria, podle kterých je třeba posuzovat vojenský zásah.

Velkou předností předložené práce je, že její téma je přesně vymezené a pevně ohraničené. Autor uvedenou etickou diskusi systematicky popisuje a analyzuje, a to zejména s ohledem na teorii o spravedlivé válce. Ta má sice v nauce katolické církve své pevné místo, nicméně v politicko vojenské situaci po 11.9.2001 zůstalo i z jejího hlediska mnoho otázek otevřených a zůstalo v mnohém sporné, co je onen správný způsob zákroku proti terorismu.

Přesto autor konstatuje, „že i v situaci po 11. září je teorie spravedlivé války stále zásadním a téměř jediným východiskem k diskusi o legitimním použití síly v oblasti západní demokracie, jejíž kořeny jsou podstatně ovlivněné křesťanstvím“ (str. 57). Nicméně nová situace přinesla problémy, které nejsou z dosavadní podoby této teorie řešitelné a vyžadují nové zhodnocení.

Za spravedlivou válku se dosud považovala za příslušných podmínek válka proti subjektu mezinárodního práva s daným územím. Jak to je v současné situaci? Má se obranná akce USA považovat za obranu všelidských hodnot? Co všechno je v boji proti teroru ospravedlnitelné? Jak se má hodnotit preemptivní akce proti teroru, která není bezprostřední reakcí na konkrétní útok? Jaká je odpovědnost země, která chrání teroristy? Co je přiměřené principu proporcionality? Jak mají být stanovena kritéria úspěšnosti vojenské akce proti terorismu? Jak jisté musí být důkazy vedoucí k vojenské akci? Má být proveden zásah neodsouhlasený Radou bezpečnosti OSN, zejména přesahuje-li bezprostřední sebeobranu? (Str. 57-67)

Práce je pečlivě systematicky rozčleněná a zkoumá uvedenou diskusi z hledisek široké škály jejích účastníků. Zjišťuje se při tom, že dřívější koncept spravedlivé války bez dalšího rozvinutí neposkytne dostačující odpovědi na nové otázky spojené s bojem proti terorismu a zodpovědný nositel příslušné autority musí jednat na základě

vlastních rozhodnutí. Obtížnost těchto rozhodnutí se týká zejména preventivního použití síly a možnosti unilaterálních vojenských akcí.

Po stránce jazykové kultivovanosti a formální úpravy je třeba práci označit za vzorovou.

Práci doporučuji k obhajobě. Navrhuji hodnocení „výborně“.

V Praze 15.6.2007

Libor Ovečka, oponent